
ВЕСТНИК ТАШКЕНТСКОЙ МЕДИЦИНСКОЙ АКАДЕМИИ

СПЕЦИАЛЬНЫЙ ВЫПУСК

**4-СЪЕЗД ПАТОЛОГОАНАТОМОВ УЗБЕКИСТАНА С МЕЖДУНА-
РОДНЫМ УЧАСТИЕМ, ПОСВЯЩЕННЫЙ 90-ЛЕТИЮ АКАДЕ-
МИКА М.С. АБДУЛЛАХОДЖАЕВОЙ**

ТАШКЕНТ - 2022

СОДЕРЖАНИЕ**CONTENT**

Магруппов Б.А., Исраилов Р.И., Турсунов Х.З., МАЛИКА САМАТОВНА АБДУЛЛАХУЖАЕВА – АЛЛОМА АЁЛ

Magrupov B.A., Israilov R.I., Tursunov K.Z., MALIKA SAMATOVNA ABDULLAKHO'JAEVA – THE SCIENTIST WOMAN 6

ПАТОЛОГИЯ БЕРЕМЕННОСТИ РОДОВ И ПОСЛЕРОДОВОГО ПЕРИОДА**PREGNANCY PATHOLOGY OF CHILD-BIRTH AND THE POSTPARTUM PERIOD**

Жуманазаров Н.А., Надеев А.П., Убайдаева А.Б., Дарменов Е.Н., СОВРЕМЕННЫЙ ВЗГЛЯД НА ПРОБЛЕМУ МАТЕРИНСКОЙ СМЕРТНОСТИ В ТУРКЕСТАНСКОЙ ОБЛАСТИ

Zhumanazarov N.A., Nadeev A.P., Ubaidaeva A.B., Darmenov E.N., MODERN VIEW ON THE PROBLEM OF MATERNITY IN THE TURKESTAN REGION 9

Исраилов Р., Жураева Г.Б., БАЧАДОНГА ҚЎШНИ АЪЗОЛАР ЭНДОМЕТРИОЗИДА ИММУНО-ГИСТОКИМЁВИЙ МАРКЕР КИ-67 ЭКСПРЕССИЯЛАНИШ ДАРАЖАСИ ВА ПРОЛИФЕРАТИВ ИНДЕКСИ

Israilov R., Juraeva G.B., THE LEVEL OF EXPRESSION AND PROLIFERATIVE INDEX OF IMMUNO-GISTOCHEMICAL MARKER KI-67 IN EXPRESSION LEVEL AND PROLIFERATIVE INDEX 13

Karimjanov X., Israilov R.I., Mamataliev A.R., ENDOMETRIOZLARNI UCHRASH DARAJASI, PATOMORFOLOGIK VA IMMUNOGISTOKIMYOVIY O'ZGARISHLARINI XARAKTERISTIKASI

Karimjanov H., Israilov R.I., Mamataliev A.R., CHARACTERISTICS OF THE DEGREE OF PREVALENCE, PATHOMORPHOLOGICAL AND IMMUNOHISTOCHEMICAL CHANGES OF ENDOMETRIOSIS 18

Киреева И.В., Рахимов В.Б., Артиков Д.Д., МОРФОЛОГИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ОПУХОЛЕЙ ПЛАЦЕНТЫ

Kireeva I.V., Rakhimov V.B., Artikov. D.D., MORPHOLOGICAL ANALYSIS OF PLACENTAL TUMORS 20

Мамиров Б.Р., Магруппов Б.А., Алимова Х.П., Худайберганаев З.С., Бутаев А.Х. МОРФОФУНКЦИОНАЛЬНАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА ПЛАЦЕНТЫ ПРИ КОРОНАВИРУСНОЙ ИНФЕКЦИИ

Mamirov B.R., Magrupov B.A., Alimova Kh.P., Khudaiberganov Z.S., Butaev A.Kh., MORPHOFUNCTIONAL CHARACTERISTICS OF THE PLACENTA IN CORONAVIRUS INFECTION 23

Надеев А.П., Жуманазаров Н.А., Копабаяев М.Р., Досжанов С.С., АНАЛИЗ ЛЕТАЛЬНЫХ ИСХОДОВ У БЕРЕМЕННЫХ ЖЕНЩИН НА ФОНЕ COVID-19

Nadeev A.P., Zhumanazarov N.A., Kopabaev M.R., Doszhanov S.S., ANALYSIS OF FATAL OUTCOMES IN PREGNANT WOMEN DUE TO COVID-19 26

Ruzmetova N.F., Shukurov F.I., KORONAVIRUSLI INFEKSIYASINING RIVOJLANMAGAN HOMILADORLIKNI KELIB CHIQISHIDAGI O'RNI

Ruzmetova N.F., Shukurov F.I., THE ROLE OF CORONAVIRUS INFECTION IN THE ETIOLOGY OF NON-DEVELOPING PREGNANCY 31

Саноев Б.А., Алимова А.З., МОРФОЛОГИЧЕСКИЕ ИССЛЕДОВАНИЕ ПЛАЦЕНТ РОДИЛЬНИЦ БУХАРСКОГО ОБЛАСТНОГО ПЕРИНАТАЛЬНОГО ЦЕНТРА ЗА ПЕРИОД 2020 ГОДА.

Sanoev B.A., Olimova A.Z., PATHOMORPHOLOGICAL RESEARCH OF THE PLACENTA OF THE BUKHARA REGIONAL PERINATAL CENTER FOR THE PERIOD OF 2020 35

Эшбаев Э.А., Алланазаров И.М., Аллаберганов Д.Ш. ПАТОМОРФОЛОГИЧЕСКАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА СЕРДЦА НОВОРОЖДЕННЫХ ПРИ ПРЕЭКЛАМПСИИ МАТЕРИ

Eshbayev E.A., Allanazarov I.M., Allaberganov D.Sh., PATHOMORPHOLOGICAL CHARACTERISTICS OF THE HEART OF NEWBORN WITH PRE-ECLAMPSIA OF THE MOTHER 38

ПАТОЛОГИЯ ПЕРИНАТАЛЬНОГО ПЕРИОДА И ДЕТСКОГО ВОЗРАСТА**PATHOLOGY OF THE PERINATAL PERIOD AND CHILDHOOD**

ENDOMETRIOZLARNI UCHRASH DARAJASI, PATOMORFOLOGIK VA IMMUNOGISTOKIMYOVIY O'ZGARISHLARINI XARAKTERISTIKASI

Karimjanov X., Israilov R.I., Mamataliev A.R.

Andijon davlat tibbiyot instituti, patologik anatomiya va sud tibbiyoti kafedrası

ХАРАКТЕРИСТИКА СТЕПЕНИ РАСПРОСТРАНЕННОСТИ, ПАТОМОРФОЛОГИЧЕСКИХ И ИММУНОГИСТОХИМИЧЕСКИХ ИЗМЕНЕНИЙ ЭНДОМЕТРИОЗОВ

Каримжанов Х., Исраилов Р.И., Маматалиев А.Р.

Кафедра патологической анатомии и судебной медицины Андижанского государственного медицинского института. Узбекистан.

CHARACTERISTICS OF THE DEGREE OF PREVALENCE, PATHOMORPHOLOGICAL AND IMMUNOHISTOCHEMICAL CHANGES OF ENDOMETRIOSIS

Karimjanov H., Israilov R.I., Mamataliev A.R.

Department of Pathological Anatomy and Forensic Medicine of Andijan State Medical Institute. Uzbekistan. Andijan.

Annotasiya: ishmiy ishda endometriozlarni - yosh dinamikasi bo'yicha uchrash darajasi, eutopik va ektopik endometriyni morfologik, immunogistokimyoviy o'zgarishlarini klinik-morfologik va molekulyar biologik o'ziga hosligi o'rganildi. Immunogistokimyoviy tekshirishlarda Ki-67 antigeni, bcl-2 onkooqsil ekspressiyasi o'rganilganda epiteliy bezlari va stromani sitogen hujayralarini proliferativ o'zgarishlarini ustunligi, ularni miometriyada geterotopiyasi, adenomiozlardagi endometrioid geterotopiyada apoptozni past darajada ekanligini aniqlandi.

Kalit so'zlari: endometrioz, adenomioz, eutopik, ektopik, morfologiya, immunogistokimyo, apoptoz, ekspressiya.

Аннотация: в научной работе изучалась клинико-морфологическая и молекулярно-биологическая специфика эндометриоза - степень встречаемости по возрастным группам, морфологические и иммуногистохимические изменения эутопического и эктопического эндометрия. Преобладание пролиферативных изменений в эпителиальных железах и цитогенетических клетках стромы при изучении экспрессии антигена Ki-67, bcl-2 онкобелков при эндометриоидной гетеротопии в миометрии при аденомиозе и эндометриозе яичников показало, что апоптоз находится на низких уровнях.

Ключевые слова: эндометриоз, аденомиоз, эутопический, эктопический, морфология, иммуногистохимия, апоптоз, экспрессия.

Abstract: the clinical-morphological and molecular-biological specificity of endometriosis - the degree of occurrence by age group, morphological, immunohistochemical changes in the eutopic and ectopic endometrium were studied in the scientific work. The predominance of proliferative changes in epithelial glands and cytogenetic stroma cells when studying the expression of the Ki-67, bcl-2 antigen of cancer proteins with endometrioid heterotopia in the myometrium with adenomyosis and ovarian endometriosis showed that apoptosis is at low levels.

Keywords: endometriosis, adenomyosis, eutopic, ectopic, morphology, immunohistochemistry, apoptosis, expression.

Dolzarbliigi: Oxirgi yillarda ginekologik kasalliklar strukturasida genital endometriozlarni uchrashi chastotasini ortib borishi kuzatilmogda [1].

Endometriozda - to'qimalarni geterotopiyasi, molekulyar - genetik nuqsoni, apoptozni sekinlashuvi, biriktiruvchi to'qimali qobig'ini yo'qligi, mahalliy aseptik reaksiyani mavjudligi va immunkompetent hujayralarni disfunktsiyasi kuzatiladi [5, 6].

Endometriozlarni etio-patogenezi o'rganishda eutopik va ektopik endometriyaning molekulyar - biologik o'ziga hosligi - esterogen va progesteron reseptorlarini ekspressiyasi, proliferatsiyasi, apoptoz, adgeziyasi, angiogenezi, hujayra invazyasi markerlarini o'rganish perspektiv yo'nalishlardaf hisoblanadi [1, 2, 3, 4, 6].

Ishning maqsadi: ADTI klinikasi patologik anatomiya bo'limi, APAB va MEDICAL-PRO klinikasida 2015-2020 yillari arxiv materiallarida endometriozlarni - yosh dinamikasi bo'yicha

uchrash darajasi, eutopik va ektopek endometriyni morfologik, immunogistokimyoviy o'zgarishlarini klinik-morfologik va molekulyar biologik o'ziga hosligini (adenomioz va tuxumdonlar endometriozlarida eutopik va ektopek endometriydagi proliferativ faolligi (K-67 ekspressiyasi) va apoptozni o'ziga hosligini (apoptoz ekspressiyasi ingibitori Ki-67 bcl-2 onkooqsili va uni Vax induktori) o'rganish.

Tadqiqot materiallari va uslublari: Tadqiqotda 2015-2020 yillar davomida ADTI klinikasi patologik anatomiya bo'limi, APAB, MEDICAL-PRO klinikasi biopsiya diagnostikasi bo'limlarida tekshiruvdan o'tgan 100ta ichki va tashqi endometrioz to'qimalar biopsiya materiallari o'rganildi. Tadqiqot vazifalarini hal etishda morfologik va immunogistokimyoviy tekshiruv usullari qo'llanildi. Morfologik o'zgarishlar to'qimalarni gematoksilin - eozin usulida bo'yash orqali, immunogistokimyoviy o'zgarishlarida - markerlardan: proliferativ faollik (K-67 ekspressiyasi), apoptoz ekspressiyasi ingibitori bcl-2 onkooqsili va uni Vax induktori biomarkerlar ekspressiyalanish darajasi o'rganildi. Immunogistokimyoviy tekshiruvlarda gistologik kesmalar parafinsizlantirilib, pH=6 bo'lgan 0,001M sitratli buferga solindi. Antigenlar demaskirovkasini olib tashlash uchun pH yuqori darajada (PT Link», «Dako») apparatidan o'tkazildi. Preparatlar fosfatli buferda yuvilib, unga bloklaydigan (Peroxidase blocking reagent, "Dako") reagent 10 min-ga tomizildi. Navbatdagi etapda inkubasiyalangan kesmalarga 25oC xaroratda 1 soatga birlamchi antitana tomizildi. Inkubasiya tugaganidan keyin kesmalar ikki porsiyada fosfat buferi bilan chayildi va 10 minutga biotinlangan antitana tomizildi. Keyin yana fosfat buferda chayilib, yana 10 minutga streptavidin biotinli kompleks tomizildi. Kesmalar trisbuferda yuvildi va DAB (diaminobenzidin, "Dako") eritmasi tomizildi, 10 min inkubasiyalandi. Ko'z bilan baholash uchun LSAB System - HRP («Dako») apparatidan foydalanildi. Kesmalar qo'shimcha holda gematoksilin bilan 6 sekund bo'yaldi, suvda yuvilib, 3 porsiyada 5 minutdan spirtlardan, toluoldan o'tkazildi va kesmalar Kanada bal'zami bilan yopildi. K-67, bcl-2 markerlari ("Dako") firmasining antitanasidan foydalanilib, aniqlandi;

Immunogistokimyoviy tekshirishlar natijalari markeri ekspressiyalanib, musbat bo'yalgan hujayralar foizi bilan baholandi. Bunda endometriozlar epiteliysi qatorida musbat ekspressiyalangan hujayralar, hamda bez tuzilmalari epiteliysi orasida tekshirilayotgan markerlarning musbat bo'yalganlari sanalib, foizlarda hisoblandi va proliferativ indeks sifatida baholandi.

Tadqiqot natijalari: Tadqiqotda Farg'ona viloyatida oxirgi 5 yillik ma'lumotlari bo'yicha ayollarda 90-95% ichki va 5-10% tashqi endometriozlar uchraganligi aniqlandi. Ushbu 100ta xolatlarni morfologik tahlillarida miometriy qatlamlarida jarayonni III va IV darajali tarqashi mos ravishda 54% (54ta holat) va 14 (14ta holat), I va II darajalari esa - 6%

(6ta holat) va 30% (30ta holat)-ni tashkil etdi. Adenomioz aniqlangan bemorlarni endometriysini gistologik tekshirishlarda 54% holatlarda giperplastik jarayonlar kuzatildi. Bunda oddiy giperplaziya 86%, atipik giperplaziya 14% bemorlarda aniqlandi.

Tekshiruv natijasida ektopek va eutopik endometriylarda esterogenlar metabolizmi, proliferatsiya, apoptoz, angiogenez va hujayra invazyasini ortishi kuzatilib, u giperplastik jarayonlarni, implantatsiya va ektopek o'choqlarni rivojlanishiga sharoit tug'dirgan. Eutopikdan - ektopek endometriy esterogen reseptorlari ekspressiyasini kamayishi, progesteron reseptorlariga ekspressiyasi, invaziya va angiogenez omillarini ortishi bilan farqlangan, bu esa ularni avtonom invaziv o'sishi asosini tashkil etdi.

Immunogistokimyoviy tekshirishlarda Ki-67 antigeni, bcl-2 onkooqsil va uni Vax induktori markerlari ekspressiyasi, bezli epiteliy va stromani sitogen hujayralari proliferatsiyasini ortishi, apoptozni past darajada ekanligi kuzatildi.

Immunogistokimyoviy tekshirishlarda endometriyni bazal qatlamida o'sishni tomirli endotelial omilini ekspressiyasi va endometriod geterotopiyasi aniqlangan. Ki-67 antigeni, bcl-2 onkooqsil ekspressiyasi o'rganilganda epiteliy bezlari va stromani sitogen hujayralarini proliferativ o'zgarishlarinè ustunligi, ularni miometriyada geterotopiyasi, endometriyada giperplastik jarayonlarni ko'p uchrashini, proliferativ faolligini yuqoriligi, adenomiozlardagi endometriod geterotopiyada va apoptozni past darajada ekanligini ko'rsatdi.

Hulosalar: Immunogistokimyoviy tekshirishlarda endometriyni bazal qatlamida o'sishni tomirli endotelial omilini ekspressiyasi va endometriod geterotopiyasi aniqlandi. Ki-67 antigeni, bcl-2 onkooqsil ekspressiyasi o'rganilganda epiteliy bezlari va stromani sitogen hujayralarini proliferativ o'zgarishlarini ustunligi, ularni miometriyada geterotopiyasi, endometriyada giperplastik jarayonlarni ko'p uchrashini, proliferativ faolligini yuqoriligi, adenomiozlardagi endometriod geterotopiyada apoptozni past darajada ekanligini ko'rsatdi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Адамьян Л.В., Фархат К.Н., Макиян З.Н. и др. / Проблемы репродукции. - 2015. - №5. - С.8-16.
2. Коган Е.А., Унанян А.Л., Демуря Т.А. и др. Клинико-морфологические параллели и молекулярные аспекты морфогенеза аденомиоза. // Архив патологии. 2018. - № 5. - С.8-12.
3. Сидорова И.С., Коган Е.А., Унанян А.Л. Новый взгляд на происхождение эндометриоза (аденомиоза). / В кн. Миома матки. Под ред. член-корр. РАМН И.С.Сидоровой. М.: «МИА», 2012. -С.168—184.
4. Волощук И.Н., Ромаданова Ю.А., Ищенко А.И., Бахвалова А.А. Молекулярно-биологические аспекты патогенеза аденомиоза. // Архив патологии. 2017. - № 3. - С. 56-61.